

SZATURNUSZ 1983

ÉSZLELŐK	ÉSZL. SZÁMA	TÁVCSŐ
Biró Levente/Salonta,Románia/	3	6 L f/18.5
Berente Béla /Kecskemét/	1	24.4 T f/4.9
Horváth István /Budapest/	1	20 L f/15
Kósa-Kiss Attila/Salonta,Románia/	1	6.3 L f/13.3
Nagy-Mélykúti Ákos /Pécs/	1	6 L f/10
Papp Sándor /Kecskemét/	5	24.4 T f/4.9

A bolygó ez évi láthatósága során 6 észlelő 11 megfigyelést végzett.

Az első észlelés április 2-án /Papp S./, az utolsó augusztus 28-án /Biró L./ történt. Szinbecslést Papp S., intenzitás-meghatározást minden észlelő végzett. Igen érdekesek Kósa-Kiss Attila és Biró Levente kis távcsövekkel végzett megfigyelései, nagyon jó átlagképet adnak a bolygóról, ezt Kósa-Kiss igen precíz intenzitásbecslései is kiegészítik. Sajnálatos, hogy csak kis számú megfigyelés történt. A bolygó alacsony látóhatár feletti magassága és a párás légkör igen megnehezítette a nagy távcsöves észlelést. Figyelemre méltó, hogy kis műszerekkel ilyenkor is jól értékelhető adatokat kaphatnánk, ha sok folyamatos észlelés történne! Mivel a kevés megfigyelésből nem lehet jó átlagolást készíteni az esetenkénti leírásokat ismertetjük.

1983 ápr. 2. 22^h53^m UT /S6-7T3-3.5/ 24.4 T f/4.9, 240x
 Déli sarki terület /SPR/: alig érezhető szürkésnarancs 4.8-5 intenzitással. A gyűrű árnyéka a bolygón /Sh R/G/: 1!2-1!3-es 1-es intenzitású vastag fekete iv.
 Déli egyenlítői sáv /SEB/: a gyűrű "alatt" éppen látható 3-as intenzitású barnás-narancs sáv.
 Egyenlítői zóna /EZ/: pasztellsárga, 7-es intenzitású.
 Északi egyenlítő sáv /NEB/: szürkésbarna 2!5-es vastagságú,

időnként a NEBs és a NEBn érezhető.

/Ez a sáv az elkövetkező 5 hónapban a legjobban elkülöníthető a bolygókorongon/

Az északi sarki terület /NPR/ összeolvad az északnyugati sávval /NTB/ és az északi tropikus zónával /NTrZ/: szürkésbarna, eléggé homogén terület 5-ös intenzitással.

1983 május 17. 21^h53^mUT /S:7-8,T:4/ 24.4 T f/4.9 240x/néha Soligor fókuszoképszerezőt használva/.

Az EZ feltűnően világos volt, 7.5-8 intenzitással!

A NEB 2"5 vastag sárgásbarna homogén sáv, alatta az NPR-ig összemosódott sárgásszürke a felület. A gyűrű alatt kilátszik a SEBn!

1983 május 20. 20^h40^m UT /S:7-8,T:4/ 24.4 T f/4.9, 20 T f/4.75 /Soligor kétszerező/ 400x, 240x.

Az EZ-ben két nagyon határozott 8-as intenzitású W ovál!

A NEB-ben a centrálmeridiánon egy sötét, kontrasztos /2.5 int./ rész feltűnő volt. Nagy-Mélykúti Ákos 6 L 60x-os nagyítással fél órával későbbi rajzán ezt a részt 3.5 intenzitásúnak, de feltűnőnek rögzítette.

1983 június 3. 20^h30^m UT /S:7,T:3/ 24.4 T f/4.9 240x.

Az EZ-ben a két 8-as intenzitású fehér ovál megfigyelhető volt. A nyugati ovál alatt a NEB egy sötét rögöt mutatott.

/Az észlelők megjegyzése szerint lehet, hogy kontraszthatás./

1983 június 8. 20^h00^m UT /S:7,T:3-4/ 24.4 T f/4.9

Az SPR 4.5-4.8 intenzitású diffúz terület. A gyűrű árnyéka a bolygón 1-es intenzitású /kemény kontrasztos/ 1"3 vastag.

A SEBn a gyűrű alól kilátszik, 3.5 intenzitású, színe halványbarna. Az EZ 7.5 intenzitású világos narancsos fehér. A NEB 3 intenzitású szürkésbarna, 2" vastag a bolygó felületén enyhén végigívelve. Az NPR /az NTB-t és az NTrZ-t magába foglalva/ diffúz átmenettel az NPC /északi sarki sapka/ felé 4-4.5 intenzitású, halvány szürkésdrapp színű.

Ezeket a leírásokat Papp Sándor kecskeméti észlelő készítette /a június 3-át Berente Bélával közösen/.

Az elmúlt észlelési időszakban a gyűrű nyitottsága 17°1 /feb. 2/ és 14°6 /jún. 25/ között változott. Ennél a rálátásnál már majdnem valamennyi észlelőnél határozottan látszik a Cassini-rés. Május 17-én Papp S. megjegyzi, hogy a Cassini-rés

a teljes látható gyűrűn végig követhető. Biró Levente 6 cm L f/18-as refraktorral nem látta, de Kósa-Kiss szintén 6 cm-es refraktorral 0.5 intenzitásúnak becsülte. Az "A" gyűrű minden észlelőnél átlag 7.5 intenzitású /a "B" gyűrű külső harmada standard, 8 intenzitású/. A bolygó árnyéka a gyűrűn Papp Sándor valamennyi rajzán homorú, a többi észlelőnél vagy nem látszik, vagy domború.

A Szaturnusz oppozíciója április 21-én volt, sajnos ebben az időszakban egyetlen észlelés sem készült.

JUPITER 1983

ÉSZLELŐK /ÉSZLELÉS HELYE/	ÉSZLELÉSEK SZÁMA	MŰSZER
Béres László /Hajdúnánás/	1	500 Pentacon tele + Soligor 2x
Biró Levente /Nagyszalonta,RO/	4	6 L/f19
Fábián Zsolt /Budapest/	1	15T/f9,3
Horváth István /Budapest/	1	20L/f15
Kocsis Antal /Balatonkenese/	2	5L/f10,8
Kósa-Kiss Attila /Nagyszalonta,RO/	1	6,3 L/f 13,3
Papp Sándor /Kecskemét/	12	24,4T/f4,9 20 T /f4,8
Szoboszlai Zoltán /Hajdúnánás/	1	500 Pentacon tele + Soligor 2x

A Jupiter láthatósága alatt 8 észlelő 23 megfigyelést végzett. A legkorábbi 1983. április 29-én /Papp S./, a legkésőbbi szeptember 2-án /Biró L./ történt. A Jupiter alacsony látóhatár feletti magassága miatt, a május 27-i oppozíció környéki észlelések a leghasználhatóbbak, igaz, hogy a rajzok nagy része is ekkor, illetve az ezt követő hónapokban készült.

Az észlelések megoszlása:

	1.hét	2.hét	3.hét	4.hét
április	-	-	-	1
május	-	3	1	1
június	1	3	4	1
július	-	2	1	1

Augusztusban szórványosan 3, szeptemberben 1 észlelés történt. Látható, hogy folyamatos anyagot így nem kaphattunk. Három esetben volt ugyanazon a napon 1-1,3 óra eltéréssel két észlelés, ebből egy június 8-án céltudatosan készült. Papp Sándor 21^h30^m UT és 22^h15^m UT között kísérte figyelemmel a Nagy Vörös Folt /GRS/ körüli StrZ vidék rendkívüli jelenségeit /erről a 12. számban lesz szó/. Egyébként a bolygó látványosságára jellemző volt az egyenlitői és a trópusi vidékek rendkívüli bonyolultsága.

Sávok, övezetek látványa

Déli sarki vidék /SPR/: 4,8-4,5 intenzitású, általában szürkés-sárga, homogén terület.

Legdélibb mérsékelt övezet /SSTZ/: június 3-án rögzítette Papp S.
"Az SSTZ meglepően fényes 7,5 intenzitással..."

Déli mérsékelt övezet /STZ/: július közepéig 7,5-ről 6-ra csökkent intenzitású halványsárga zóna.

Déli mérsékelt sáv /STB/: változatos vidék, intenzitása 2,5-4 között változott. Néha szakadozott, vagy kontrasztosabb sávdarabokkal tarkított, sárgásbarna-barna sáv.

Déli trópusi övezet /STvZ/: Az, hogy "sárgásfehér, 7-ről néha 8 /!/ intenzitására fényesedik" nem mond semmit erről a területről. Az egész láthatóság alatt a legbonyolultabb szerkezetű, különösen a GRS vidékén.

Déli egyenlitői sáv /SEB/: Halvány szürkésbarna, 2,5-3,5 között változik az intenzitása. Kisebb rögök tarkítják az északi és déli peremét, de különösen bonyolult szerkezetű a GRS vidékén.

Egyenlitői övezet /EZ/: Sárgásfehér, intenzitása 6 és 8,5 /!/ között változik. Homogénnek csak június 3-án jelzi Papp S., a többi rajzokon 7-8 intenzitású oválok láthatók.

Egyenlítői sáv /EB/: E ritkán észrevehető sávot június 24-én két kis 3,5 intenzitású vonaldarabkának látta a P /előző/ oldalon Papp S. Július 30-án viszont csak nyomokban jelzi.

Északi egyenlítői sáv /NEB/: Szürkés-barna 2,3-3,5 intenzitású sáv, az EZ oválokkal kapcsolatban lévő rögökkel, oszlopokkal tarkítva.

Északi trópusi övezet /NTvZ/: Egy cseppet sem hasonlít a nyugtalan déli "testvérére"! Jellegtelen, szürkés-narancs 6-7 intenzitású zóna, amely május 18-án összemosódik a teljes északi mérsékelt és sarki területekkel /Papp S./.

Északi mérsékelt sáv /NTB/: Ritkán válik külön, csak júliusban látható belőle néha-néha sávdarab 3 intenzitással.

Északi mérsékelt övezet /NTZ/: Összemosódik a környező területekkel, csak június 8-án jelzi Papp S. 4-es intenzitással.

Északi sarki vidék /NPR/: Általában 3,8-4,5 intenzitású homogen szürkés barnás-kékes nem aktív terület. Legtöbbször egybeolvad a délebbi vidékekkel.

A bonyolultabb szerkezetű területekről egy rajzokkal ellátott részletesebb feldolgozás készül, ez a következő számokban fog megjelenni.

MÁTIS ANDRÁS

KÖZLEMÉNY

Felhívjuk az érdeklődők figyelmét, hogy a közelmúltban a Meteor mellékleteként megjelent Ujvárosy Antal:

===== Az üstökösök megfigyelése

című észlelési segédanyaga.

Azok, akik rendszeresen foglalkoznak üstökösfigyeléssel, vagy szeretnének ebbe a munkába bekapcsolódni, 4,- Ft-os bélyeggel ellátott válaszboríték ellenében fenti kiadványt megkaphatják Ujvárosy Antaltól /6000. Kecskemét, Tinódi u. 12./.